

Sygn. akt I UK 107/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Dawid Miąsik (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania K. Ł.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.
o rentę rodzinną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 lipca 2019 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 listopada 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Decyzją z 5 kwietnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział Ł. (organ rentowy) zawiesił K. Ł. (wnioskodawca) prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu. Powyższa decyzja została przez wnioskodawcę zaskarżona odwołaniem w całości. Wyrokiem z 30 września 2016 r., VIII U (...) Sąd Okręgowy w Ł. oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca złożył wniosek o rentę rodzinną po zmarłym ojcu Z. Ł. 7 lutego 2011 r., przedkładając zaświadczenie, że był studentem Politechniki (...). Decyzją z 15 lutego 2011 r. organ rentowy przyznał wnioskodawcy rentę rodzinną do 30 września 2014 r. pod warunkiem nauki. W dniu 27 sierpnia 2014 r. wnioskodawca złożył wniosek o dalszą wypłatę renty, załączając zaświadczenie z 26 sierpnia 2014 r., zgodnie z którym od 10 marca 2014 r. wnioskodawca był studentem Politechniki (...), a przewidywany koniec nauki miał nastąpić w 2016 r. (z uwagi na dwuletni okres kształcenia na tym kierunku). Decyzją organu rentowego z 2 września 2014 r. przyznano wnioskodawcy prawo do renty do 31 stycznia 2016 r. Pismem z 14 stycznia 2016 r. wnioskodawca zwrócił się o przedłużenie prawa do renty, wskazując że będzie na ostatnim roku studiów. Do wniosku załączył zaświadczenie z Politechniki (...), z którego wynikało, że trwającą 2 lata naukę rozpoczął 10 marca 2014 r. Powinna się ona zakończyć 28 lutego 2017 r. W zaświadczeniu podano, że wnioskodawca przebywa na urlopie dziekańskim od 22 grudnia 2015 r. do 6 marca 2016 r. W dniu 23 lutego 2016 r. wnioskodawca dostarczył kolejne zaświadczenie, z którego wynikało, że urlop dziekański został przedłużony do 30 września 2016 r., a zatem od 1 października 2016 r. wnioskodawca miał powtarzać drugi rok studiów. Pierwotny termin zakończenia studiów na kierunku architektura stacjonarna II stopnia planowany był na marzec 2016 r., a w związku z udzielonym urlopem dziekańskim przewidywany jest obecnie na luty 2017 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy uznał, że art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna) stanowi regulację szczególną, która nie powinna być wykładana rozszerzająco także przez pryzmat zasad współżycia społecznego. W związku z powyższym Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca, który ukończył 25 lat w dniu 23 stycznia 2016 r., a nie zakończył studiów w terminie z uwagi na dwukrotnie udzielony urlop dziekański i konieczność powtarzania drugiego roku, nie ma podstaw do wnioskowania o przedłużenie wypłaty renty rodzinnej do zakończenia powtarzanego semestru, czyli do lutego 2017 r.

Wniesiona przez wnioskodawcę apelacja została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z 24 listopada 2017 r., III AUa (...).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny stwierdził, że wnioskodawca ukończył 25 lat będąc na ostatnim roku studiów, których nie zakończył w terminie z uwagi na korzystanie z urlopu dziekańskiego. W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny podniósł, że prawo do pobierania renty rodzinnej nie ulega przedłużeniu w razie powtarzania ostatniego roku studiów, przysługuje ono bowiem do zakończenia konkretnego (ostatniego) roku studiów, na którym uprawniony ukończył 25 lat, a nie do ukończenia studiów wyższych bez względu na wiek, skoro okres przedłużenia nie został wyznaczony przez wskazanie innej granicy wiekowej, niż ukończenie 25 lat życia. Oznacza to, że warunkiem przedłużenia ochrony ubezpieczeniowej jest ukończenie przez ubezpieczonego 25 lat życia na ostatnim roku studiów, a termin końcowym tej ochrony wyznacza data zakończenia tego konkretnego roku akademickiego studiów w szkole wyższej. Ustalenie daty zakończenia roku akademickiego następuje w oparciu o postanowienia regulaminu, obowiązującego na konkretnej uczelni. Powtarzanie zatem przez wnioskodawcę ostatniego roku studiów nie stanowi podstawy do wypłaty renty rodzinnej do czasu zakończenia tego powtarzanego roku.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego został zaskarżony przez wnioskodawcę skargą kasacyjną w całości. We wnioskach skargi kasacyjnej wnioskodawca domagał się uchylecia zaskarżonego wyroku oraz uchylecia poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania temu sadowi, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie odwołania wnioskodawcy i przyznania mu prawa do renty.

Wnioskodawca zarzucił naruszenie art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej przez błędną wykładnię, przejawiającą się w uznaniu, że: a) powtarzanie ostatniego roku studiów nie stanowi podstawy do wypłaty renty rodzinnej do czasu zakończenia tego powtarzanego roku, a w konsekwencji prawo do pobierania renty rodzinnej nie ulega przedłużeniu w razie powtarzania ostatniego roku studiów; b) dwukrotne udzielenie urlopu dziekańskiego i okoliczności powtarzania ostatniego roku studiów nie mają wpływu na przedłużenie uprawnienia do renty rodzinnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się nieuzasadniona.

Zgodnie z art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej „jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów”. Przepis ma charakter wyjątku od reguły określonej w art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej, zgodnie z którą prawo do renty rodzinnej przysługuje „do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia”. Artykuł 68 ust. 2 ustawy emerytalnej rozszerza prawo do renty rodzinnej poza pułap wyznaczany przez ukończenie 25 roku życia. Oznacza to, że zgodnie z regułą *exceptiones non sunt excendendae* nie może być interpretowany rozszerzająco. Z przepisu tego wynika wyraźnie, że prawo do renty rodzinnej podlega przedłużeniu „do zakończenia tego roku studiów”. Rokiem studiów, o który chodzi w tym przepisie jest ostatni rok studiów w szkole wyższej przewidziany w regulaminie dla danego rodzaju studiów. W sprawie niesporne jest, że wnioskodawca osiągnął 25 rok życia, będąc na ostatnim roku studiów. Okoliczność, że nastąpiło to w okresie przebywania na urlopie dziekańskim nie ma żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia jedynej spornej kwestii w niniejszej sprawie.

Sprowadza się ona do pytania, czy prawo do renty rodzinnej ulega na mocy art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej przedłużeniu do ukończenia nauki na ostatnim roku studiów, czy też jedynie przedłużeniu do czasu zakończenia się tego roku studiów (będącego formalnie ostatnim rokiem studiów), w trakcie którego uprawniony osiągnął 25 rok życia. W kwestii tej Sąd Najwyższy wypowiedział się już w wyroku z dnia 21 września 2017 r., I UK 369/16. W uzasadnieniu tego orzeczenia wyjaśniono, że z przepisu tego jednoznacznie wynika, że przedłużenie pobierania renty rodzinnej po ukończeniu przez świadczeniobiorcę 25 roku życia trwa jedynie do „zakończenia ostatniego roku studiów”. Oznacza to, że art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej całkowicie abstrahuje od wyników nauki studenta na tym ostatnim roku studiów, na którym osiągnął 25 rok życia. Nieistotne jest zatem, czy wraz z końcem tego roku studiów (który zgodnie z regulaminem studiów był

ostatnim rokiem studiów w dniu osiągnięcia 25 roku życia) uprawniony rzeczywiście ukończył studia.

Wykładnię językową art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej wspiera treść innych jednostek redakcyjnych art. 68 tej ustawy. W odróżnieniu od art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej, w którym mowa o „ukończeniu nauki w szkole”, art. 68 ust. 2 tej ustawy stanowi jedynie o „zakończeniu ostatniego roku studiów” a nie o zakończeniu nauki na ostatnim roku studiów. Dla zastosowania art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej - jako wyjątku od reguły z art. 68 ust. 1 pkt 2 tej ustawy - istotny jest zatem tylko i wyłącznie aspekt temporalny jakim jest zakończenie roku studiów. Okoliczność, że na tym „ostatnim roku studiów” wnioskodawca korzystał z urlopu dziekańskiego, skutkiem czego nie mógł ukończyć nauki zgodnie z harmonogramem studiów, jest całkowicie irrelevantna. Dodatkowo przedstawiona wyżej wykładnia ma oparcie w interpretacji celowościowej, ponieważ zapobiega negatywnemu zjawisku nadużywania uprawnień do renty rodzinnej przez sztuczne wydłużanie okresu nauki.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.